

Bibliid 0543-3657, 62 (2011)
God. LXII, br. 1142, str. 18–29
Prevod
Primljen: 20. maja 2011.

*Dai BINGUO*¹

Istrajati na putu mirnog razvoja

(tekst je na engleskom i kineskom jeziku originalno objavljen od strane novinske agencije Šinhua 6. decembra 2010. godine, "Zhongguo guowu weiyuan Dai Bingguo: jianchi zou heping fazhan zhi lu", Waijiaobu wangzhan, 6 December 2010 (戴秉国: "中国国务委员戴秉国: 坚持走和平发展道路", 外交部网站, 2010年12月6日)

Prevod: Prof. dr Dragana Mitrović, Tian Yishu

Predlog CK KPK za formulisanje 12. Petogodišnjeg plana (programa) ekonomskog i društvenog razvoja Kine, koji je usvojen na petom plenarnom zasjedanju Centralnog komiteta Komunističke partije Kine 17. saziva, sadrži najširi plan razvoja zemlje u narednih pet godina. U njegovom delu koji se odnosi na međunarodne odnose, ponovo je naglašeno da Kina čvrsto stoji na pozicijama mira, razvoja i saradnje, uz vođenje nezavisne spoljne politike okrenute ka miru, da se drži puta miroljubivog razvoja i strategije obostrane koristi u primeni svoje politike otvaranja, čuvajući tako suverenost, bezbednost i interese razvoja, te da je spremna da sa drugim zemljama gradi harmoničan svet, zasnovan na trajnom miru i zajedničkom prosperitetu. Dokument u potpunosti obrazlaže spoljne pozicije Kine, njen razvojni put, njen cilj i put do ostvarenja tog cilja, te zbog toga ima veliki značaj i dalekosežni uticaj na kinesku diplomatiju, pod novim okolnostima.

1. Zašto je Kina odabrala put miroljubivog razvoja?

Držati se miroljubivog razvojnog puta nije spontana odluka – naprotiv, to je pažljivo razmatran izbor, baziran na našoj analizi velikih promena koje

¹ Dai Binguo (Dai Bingguo), državni savetnik i jedan od vodećih lidera NR Kine zaduženih za spoljnu politiku.

se dešavaju u svetu, u samoj Kini i u odnosima Kine sa ostatkom sveta. Svhatamo da se moramo prilagoditi promenjenoj situaciji i odabrati put koji odgovara trendu globalnog razvoja i kineskim nacionalnim osobenostima.

Današnji svet prolazi kroz široke i duboke promene. Ekonomska globalizacija i razvoj informatičkih tehnologija su u punom zamahu, dok prirodne nauke i tehnologija brzo napreduju. U tom smislu, svet postaje manji i sve više je „globalno selo“. Države su postale čvršće povezane i više međuzavisne zbog interesa koji su isprepletani više no ikad ranije – imaju više polja od zajedničkih interesa i više pitanja koja zahtevaju zajednički odgovor. Žele da se posvete uzajamno korisnoj saradnji više no ikada ranije. U nekom smislu, svet je postao interesna zajednica. Nijedna država, čak ni ona najmoćnija, ne može da opstane sama. Ponašanje jedne države imaće posledice ne samo po nju, već i po ostale zemlje sveta. Praksa nametanja dominacije ili pretnje silom ili traženja prostora za vlastiti razvoj i resurse sredstvima drugačijim od mirnog načina sve više nestaju sa scene. Takođe postaje sve više nepopularno kada pojedine zemlje biraju i prijatelje i neprijatelje na ideološkoj osnovi i formiraju blok pod raznim podtekstima sa ciljem da dominiraju svetskim poslovima. U odgovoru na rastuće rizike i izazove, međunarodna zajednica se opredeljuje za mir, razvoj i saradnju, koji su nezaobilazni trend našeg vremena. Države bi trebalo da sebe posmatraju kao putnike na istom brodu koji treba da zajedno mirno pređu reku namesto što bi se međusobno sukobljavali i pokušavali da izguraju jedni druge sa njega.

Kina prolazi kroz duboki preobražaj širokog raspona. Više od trideset godina reformi i otvaranja donele su nam gigantske i suštinske promene: od „uzimanja klasne borbe kao ključnog principa“ do fokusiranja na ekonomski razvoj i izgradnju socijalističke modernizacije na svim frontovima, od planske ekonomije kroz sveobuhvatnu reformu do socijalističke tržišne ekonomije, od zatvorenog društva i insistiranja na samodovoljnosti do otvaranja i međunarodne saradnje, od naglaska na ideologiji u spoljnim odnosima do zagovaranja harmoničnog suživota različitih društvenih sistema i razvojnih modela i razvoja sveobuhvatnih spoljnih odnosa. Sve ovo od nas zahteva da postupamo u skladu sa uslovima u zemlji i trenutnim stepenom razvoja Kine, kako bismo produbili refome i otvaranje prema svetu i ubrzali transformaciju modela ekonomskog rasta.

Odnosi Kine sa ostatkom sveta takođe su doživeli istorijske promene. Sa produbljivanjem reformi i otvaranja, i kontinuiranim ekonomskim i društvenim razvojem, Kina je sve više uključena u međunarodnu zajednicu i blisko povezana sa svetom, a njena budućnosti i sudbina su u sve većoj meri vezane za one koje deli svet u celini. Kina ne može da se razvija bez sveta, a ni svet ne može da ostvari napredak i stabilnost bez Kine. Ukoliko ne uspemo da dobro upravljamo svojim odnosom sa ostatkom sveta, možemo da propustimo razvojne prilike koje nam pružaju dominantno globalno mirno okruženje, relativna stabilnost u odnosima među vodećim zemljama i brzi napredak u novoj revoluciji u prirodnim naukama i tehnologiji tokom prvih dvadeset godina novog stoleća.

2. Šta to znači „put miroljubivog razvoja“?

Pridržavanje puta miroljubivog razvoja je potpuno novi koncept iniciran od strane Centralnog komiteta Komunističke partije Kine i Hu Đintaom (Hu Jintao) generalnim sekretarom, donet na osnovu odlika našeg vremena, kineskih domaćih uslova, unutrašnje i međunarodne situacije, razvojnih iskustava i lekcija drugih velikih zemalja. Ovo je suštinska odluka o kineskoj razvojnoj strategiji i glavno stajalište o kineskoj strategiji odnosa sa svetom.

Prema mom shvatanju, postoji pet osnovnih karakteristika ovog puta. Najpre, miroljubiva priroda kineskog razvoja znači da Kina ne može vršiti invaziju, pljačku, ekspanziju ili ratovati, kako su praktikovale Zapadne sile. Naša snaga biće u funkciji očuvanja svetskog mira i vezivanja pitanja mira i razvoja. Druga odlika je nezavisna priroda kineskog razvoja iz koje proističe i nezavisnost kao suštinska odlika kineske diplomatije. U tom smislu, oslanjanje na sopstvene snage je naša dobra tradicija. Tokom proteklih trideset i nešto godina, u nastojanju da razvijemo svoju zemlju, pretežno smo se oslanjali na reformu i otvaranje, vlastitu mudrost i naporan rad, povećavajući domaću tražnju i menjajući model ekonomskog rasta. Treća odlika je naučna priroda razvoja, jer prema teoriji o naučnom pristupu razvoju, koja na prvo mesto stavnija ljude i zagovara sveobuhvatan, koordinisan i održiv razvoj, mi smo intenzivirali napore da unapredimo stabilan i brz ekonomski razvoj i izgradnju harmoničnog društva, sa ciljem da obezbedimo stabilno domaće okruženje za mirni razvoj. Četvrta odlika je saradnja kao nerazdvojna odlika razvoja. Kina je deo međunarodne zajednice i u tom smislu, i našim i interesima drugih država najbolje služi kada sarađujemo sa drugima, imamo zajedničke interese i delimo odgovornosti. U odnosima sa svetom zagovaramo prijateljstvo umesto neprijateljskog stava, saradnju namesto konfrontaciju, poverenje, a ne sumnjičavost, i međusobno odnošenje država kao jednakih, umesto nametanja volje jednih drugima. Peta odlika je zajednički razvoj, gde su nacionalni interesi Kine zajednički sa interesima čovečanstva, jer dok razvija sebe Kina nastoji da ostvari i zajednički razvoj sa drugim zemljama i nikada ne čini ništa na štetu drugih. U potpunosti smo svesni da ukoliko jedna zemlja želi da se razvije, ona mora dozvoliti i drugima da se razvijaju u isto vreme. Jednako tako – ukoliko ona želi da bude bezbedna, mora nastojati da se i druge osećaju bezbednim. Na kraju, ukoliko jedna zemlja za svoje građane želi bolji život, mora dopustiti i drugima to isto.

3. Koji je to pravac razvoja Kine i koji je njen strateški cilj?

Posle više od trideset godina reforme i otvaranja, a naročito nakon što je Kina uspešno organizovala Olimpijske igre u Peking u uspešnog nošenja sa iskušenjem svetske finansijske krize, svet je počeo da pokazuje veće interesovanje za kineski strateški pravac. Želim da naglasim da kineski strateški cilj nije niti preterano složen niti nedokučiv, kao što ga neki smatraju, niti, pak, sadrži neke skrivene ambicije ili planove. Zapravo, kineski strateški cilj može se definisati sa dve reči: miroljubivi razvoj, tj.

harmoničnost i razvoj kod kuće i mir i saradnja u inostranstvu. Upravo na ostvarenje ovih ciljeve se moramo usredsrediti ne samo u ovoj generaciji, već i budućim, jer se ova politika neće promijeniti ni u narednih stotinu ili hiljadu godina. Preciznije rečeno, potrebno je da ostvarimo ovaj cilj mirnim putem, kroz nastavak reformi i poboljšanje našeg vlastitog sistema, napornim radom, kreativnošću i inventivnošću kineskog čoveka, te kroz dugotrajnu prijateljsku koegzistenciju, jednakost i obostrano korisnu saradnju sa drugim zemljama. Na ovaj način će kineski narod, koji čini petinu ukupne svetske populacije, uspeti da se u potpunosti oslobodi siromaštva i započne bolji život. Na ovaj način, razvojem, Kina će postati zemlja čiji su građani zadovoljni, društvo je harmonično, a politički, materijalni, kulturni i ekološki elementi razvoja se ostvaruju na uravnotežen način. Tako će Kina postati i član međunarodne zajednice na najodgovorniji način, uključujući i maksimalno poštovanje civilizacijskog poretka i pravnih propisa. Tokom ovog procesa, razvijaćemo socijalističku demokratiju i politički sistem u skladu sa kineskim domaćim uslovima. Rečju, kineski narod je suviše dugo patio u siromaštvu, te je naš najveći i jedini strateški cilj da živimo boljim životom, u kome je svaki dan bolji od onog prethodnog. To isto želimo svim narodima sveta. KPK je iskovala ovaj termin „miroljubivi razvoj“, a načine i sredstva kojima se on ostvaruje definisala je kao „put miroljubivog razvoja“. Kao što se može primetiti, ovaj cilj je najtemeljnije ugrađen u Izveštaj XVII Kongresa KP Kine i ponovo je u predlogu 12. petogodišnjeg plana na poslednjem plenarnom zasjedanju Svekineskog narodnog kongresa, što snažno govori o iskrenosti KPK i njenoj rešenosti da ostane na putu miroljubivog razvoja.

4. Kako razumeti razvoj Kine?

Posle trideset i više godina sprovođenja reforme i otvaranja prema svetu, Kina je ostvarila izvanredan napredak u svom ekonomskom i opštedruštvenom razvoju, dok je naročito poslednjih godina kineski razvoj izazvao još veću pažnju u inostranstvu. Tako, mnogi misle da je Kina već razvijena zemlja, na ravnoj nozi sa SAD. Ovakvo gledanje ukazuje da putem miroljubivog razvoja može zemlja da ostvari razvoj, kao i da smo učinili pravi izbor. Međutim, ono takođe pokazuje odsustvo celovitog i produbljenog razumevanja stepena kineskog razvoja, čija objektivna slika kaže da kineski BDP, ma kako veliki bio u apsolutnom iznosu, mora da se podeli na milijardu i trista miliona ljudi. Tako kineski BDP posmatran *per capita* iznosi samo 3.800 američkih dolara, odnosno na sto četvrtom mestu je od svih zemalja sveta - niži je od onog u mnogim afričkim zemljama. Ako koristimo kriterijum za liniju siromaštva koji koriste UN, od jednog dolara na dan, onda još uvek oko 150 miliona Kineza živi ispod granice apsolutnog siromaštva. Čak i ako primenimo domaći standard od 1.200 juana (185 dolara) *per capita* godišnje, više od 40 miliona Kineza još uvek živi ispod linije apsolutnog siromaštva. Takođe, u današnjoj Kini 10 miliona ljudi nema pristup električnoj energiji, dok za 24 miliona njih treba obezbediti

radna mesta svake godine. Dakle, Kina ima ogromnu populaciju, a slabe ekonomske osnove. Imovinski i razvojni jaz između grada i sela, neravnoteža između masovnih industrijskih kapaciteta i niske produktivnosti samo su neki od problema koje treba suštinski razrešiti. Sa bilo kog aspekta posmatrano – kapacitet Kine je veliki u smislu populacije, ali su ograničenja njene ekonomije isto takva, jer je ona zemlja u razvoju u punom smislu, a ekonomski i socijalni problemi koje imamo su najveći i najteži na svetu. Nemamo nijedan razlog zbog koga bismo bili samozadovoljni ili arogantni – naš put do stvarnog razvoja i boljeg života za naše ljude biće dugačak i težak. Ovo će zahtevati neprekidne napore možda i dugog niza generacija. Čak i ako jednog dana Kina uspe da se približi Zapadnim zemljama – SAD, EU, Japanu, gledano BDP *per capita*, kvalitet naše privrede i života biće daleko iza njihovog.

Moram naročito da istaknem da i ako Kina postane jača, ona će ostati članica sveta koji je u razvoju i nastaviće da bude uz zemlje u razvoju i radi zajedno sa njima zarad zajedničkog razvoja jer mi delimo zajednički istorijska iskustva, jer smo bili i drugovi po oružju, i jer imamo zajedničke razvojne ciljeve i strateške interese. Dakle, naša pozicija se neće promeniti čak i kada kineska ekonomija naraste ili se naš međunarodni status promeni. Sada i ubuduće, Kina jeste i ostaće najiskreniji i najodaniji prijatelj, sestra i partner zemalja u razvoju. Iako ima prostora za unapređenje naših odnosa sa zemljama, saradnja Kine sa njima je otvorena i iskrena i bazirana na jednakosti, obostranoj koristi i iskrenom prijateljstvu. Kapa takozvanog „neokolonijalizma“ ne pasuje Kini.

5. Da li će Kina težiti hegemoniji jednom kada postane razvijena?

Ova briga je sasvim neosnovana. Štaviše, protivljenje hegemonizmu je zapisano i u Ustavu NR Kine i u Ustavu Komunističke Partije Kine. Čini mi se da nijedna druga velika zemlja ni politička partija na svetu to nisu učinile.

Istorijski gledano, Kina nema tradiciju ekspanzionizma ili hegemonizma. Kroz našu više hiljada godina dugu istoriju, dobronamernost i težnja ka harmoniji bili su u samom srcu naše političke i opšte kulturne tradicije, koje podrazumevaju harmoniju, dobrosusedstvo i prijateljstvo sa svima. Kina nikada nije težila hegemoniji, čak ni u vreme svog najvećeg uspona, pre nekoliko stoleća, kada je njena privreda činila 30% svetskog BDP. Dženg H (Zheng He), veliki kineski navigator i moreplovac, predvodio je najjaču svetsku flotu u sedam navrata do zapadnih mora, ne u ratove ili osvajanja, pljačku ili kolonizatorske pohode, već noseći tamo porcelan, svilu i čaj. Na vrhuncu Tang dinastije, Japan od Kine nije dobijao pretnje, već napredak. Teritorija Kine u osnovi je ista danas kao i u vreme Zapadne Han dinastije (206. A.D – 24 A.D).

Kada se posmatra razvoj u svetu, jačanje ekonomije bilo koje zemlje u vreme ekonomske globalizacije može se ostvariti kroz ravnopravnu i uređenu konkurenciju i obostrano korisnu saradnju. Nije neophodno niti moguće koristiti stare metode dovođenja u pitanje postojećeg

međunarodnog poretka ili izazivanje drugih zemalja. Uspon i pad nekih velikih sila nas uče da ekspanzionistička politika vodi u ćorsokak; da nastojanje da se dominira svetom vodi na isto mesto, te da je miroljubivi razvoj jedini ispravan put. Što je Kina razvijenija više joj treba saradnja sa ostatkom sveta, i mirno i stabilno međunarodno okruženje. Zajednička korist i zajednički razvoj je ono što smo najviše naučili u oblasti međunarodnih odnosa, u proteklih više od trideset godina, od početka sprovođenja reformi i otvaranja. Ujedno to je i ključ našeg uspeha, ključ koga moramo da se držimo i nikada ne odustanemo od njega.

Kada je u pitanju temelj naše (spoljne) politike - nikada ne težimo liderstvu, nikada se ne nadmećemo za premoćnu poziciju i nikada ne težimo dominaciji - to je osnov naše nacionalne politike i naš strateški izbor. Politika koju neka zemlja primenjuje je kriterijum da li je ona pretnja za svet ili ne. Kina se uvek pridržava Pet principa miroljubive koegzistencije, poštuje pravo ljudi u svim zemljama da sami biraju svoj razvojni put, ne teži hegemoniji ili liderstvu i ne pokušava da dominira svetom. Kao što je Deng Sjaoping (Deng Xiaoping) jednom rekao, ukoliko Kina jednog dana pokuša da svetu nametne svoju dominaciju, narodi sveta treba to da glasno kažu, usprotive se tome i odbace je. Međunarodna zajednica može da nas drži za reč u ovom smislu.

Neki kažu da Kina želi da zauzme mesto Sjedinjenih Država i dominira svetom, ali to je naprosto mit. U političkom smislu, mi sprovodimo socijalizam sa kineskim karakteristikama, pa samim tim ne izvozimo svoj društveni sistem ili model razvoja, dok ujedno poštujemo izbore naroda u stranim državama. Gledano iz ugla ekonomije, mi usmeravamo sve svoje napore na razvoj. U isto vreme, srećni smo da vidimo trajni napredak i razvoj u svim drugim zemljama, jer težimo zajedničkom napretku. U vojnom smislu, protivimo se trci u naoružanju. Naš prvenstveni cilj je da omogućimo da milijardu i trista miliona Kineza ima bolju odeću, bolju hranu, bolji stambeni prostor i pogodniji transport, te mi ne možemo niti želimo da trošimo mnogo novca na oružje.

Mi ne težimo hegemoniji i nikada se nećemo nadmetati sa drugim zemljama oko liderstva u regionu, težiti tzv. „zajedničkoj hegemoniji“ ili slediti Monroovu doktrinu. Mi sprovodimo politiku prijateljstva, bezbednosti i napretka prema našim susedima. Cilj naše Azijsko-pacifičke strategije je da stvorimo dobro, stabilno okruženje u susedstvu za naš vlastiti razvoj, kao i da ostvarimo zajednički napredak za drugim zemljama. Želimo dobre prijatelje, dobre susede i dobre partnere od strane zemalja ASEAN-a i svih drugih zemalja Azije. Bilateralni i multilateralni sporazumi koje smo potpisali sa azijskim zemljama ne sadrže niti jedan član koji isključuje uključivanje drugih. Mi smo otvoreni za regionalnu saradnju i naše namere su dobre i javne. Nadamo se da ono što neke druge države čine u Aziji nema za cilj da drži Kinu van tokova, ometa je ili joj čini štetu. Nadamo se da ono što govore ili čine na našim vratima ili u ovom regionu, gde Kinezi žive već nekoliko hiljada godina, jeste takođe dobronamerno i bez skrivenih planova. Ukoliko neka država vidi kineski razvoj kao priliku

za sebe, koju treba iskoristiti, imaće (od toga) mnogo koristi. Ukoliko, pak, ta (neka) država dovodi u sumnju strateške namere Kine u regionu i na međunarodnoj sceni i fokusira se na nalaženje grešaka i pravljenje problema, onda će ona izgubiti priliku da sarađuje sa Kinom. Nastojanja da se organizovano oponira Kini ili da se ona ometa, kao i praksa sejanja razdora među zemljama regiona i izvođenja zajedničkih vojnih vežbi u kineskim teritorijalnim vodama jesu jasna demonstracija hladnoratovskog mentaliteta. Takvo ponašanje je van duha vremena i ne može zaustaviti kinesko napredovanje, već je osuđeno na propast – jedino može imati za posledicu gubljenje istorijske prilike da se razvije saradnja sa Kinom.

Neki ljudi su pogrešno protumačili kinesku izreku „držati se skromno, a dati veliki doprinos“ jer su tvrdili da kineska objava miroljubivog puta razvoja jeste samo paravan za njene stvarne namere, dok ne ojača dovoljno, što je neosnovana sumnja. Ova izreka je, zapravo, citat iz opaski druga Deng Sjaopinga (Deng Xiaoping), koja se odnosi na period od kasnih 1980-ih do ranih 1990-ih, o tome da Kina treba da se drži skromno i uzdržano, da ne služi drugima kao lider ili stožer, te da ne teži ekspanziji ili dominaciji.

Ukratko, Kinezi su dobronamerna i odgovorna nacija, koja poštuje druge, ali i ne dozvoljava da je drugi ugnjetavaju. Mi razvijamo socijalističku demokratiju, u skladu sa našim domaćim uslovima. Mi vrednujemo, poštujemo i štitimo ljudska prava. Možda nailazimo na mnoge prepreke na našem putu napred, ali nikada nećemo odustati od reformi i otvaranja. Takođe, i dalje ćemo držati svoj um otvorenim i učiti od drugih. U našem odnosu sa drugim zemljama, težićemo jednakosti i harmoničnoj koegzistenciji, obostranoj koristi i zajedničkom razvoju. Naša zemlja sledi put miroljubivog razvoja i odnosi se prema drugima na otvoren i iskren način. Svet može da bude siguran i da sa punim poverenjem sarađuje sa takvom kineskom državom. Međunarodna zajednica treba da podrži kineski miroljubivi razvoj pre nego da ga se boji, da ga pomogne, pre nego da ga sputava, kao i da podrži kineske napore, pre nego da ih ograničava. Međunarodna zajednica treba da razume i poštuje kineske legitimne interese i pitanja od značaja, na putu miroljubivog razvoja.

6. Kako će Kina kao zemlja koja će brzo napredovati voditi odnose sa ostalim zemljama?

Kao što kaže kineska izreka „Kada zahvataju pirinač iz iste zdele, kutlače se neizbežno međusobno očešu“, tako i mi kako živimo u globalnom selu, neminovno imamo i nesporazume i sukobe različitih vrsta, ali to nije ništa alarmantno. Ono što je bitno je princip koji zemlja sledi u nastojanju da reši takve probleme: taktika „zub za zub“, odnosno pravljenje problema i od nebitnih stvari, ili radije primena drugačijeg pristupa. Mi imamo naše osnovne principe u spoljnim odnosima, koji su nam se pokazali veoma efikasnim u proteklim decenijama: najpre, sledimo Pet principa miroljubive koegzistencije. Preciznije, odbacujemo mešanje u naše unutrašnje poslove, pretnju silom i upotrebu sile i ne ulazimo u saveze sa drugim zemljama.

Drugo, sledimo strategiju obostrane dobiti u našem otvaranju prema svetu i ne koristimo politiku profitiranja od nanošenja štete susedima. Mi vrednujemo, razvijamo i štitimo zajedničke interese i nastojimo da zajednički interesi budu sve veći. Treće, zalažimo se za rešavanje sporova i konflikata kroz dijalog i pregovore i traženje zajedničkih stajališta, uz stavljanje razlika na stranu. To je ono što smo činili proteklih godina. Uspostavili smo strateške dijaloge i mehanizme za konsultacije sa Sjedinjenim Državama, Evropskom unijom, Japanom i nekim zemljama u usponu, sa kojima je angažovana u produbljenu razmenu pogleda na važna, dugotrajna pitanja od globalne važnosti, koja se odnose na situaciju u svetu i bilateralne odnose. Te diskusije su pomogle da se povećaju uzajamno razumevanje i poverenje, da se traži strateški konsenzus, da se proširuje polje zajedničkih interesa, i da se smanje problemi i pogoršanja u odnosima. Za posebno složene probleme, predlagali smo njihovo stavljanje na stranu dok ne sazre uslovi za nalaženje rešenja, jer neka pitanja mogu da budu ostavljena i za buduće generacije.

Neki ističu da je to što, sa jedne strane kineska vlada nikada nije odustala od mogućnosti upotrebe sile za rešavanje Tajvanskog pitanja, a da se sa druge, kineski vojni rashodi neprekidno uvećavaju, u suprotnosti sa proklamovanim kineskim putem miroljubivog razvoja. Po mom shvatanju, izabrani razvojni put ne sme biti na uštrb važnih nacionalnih interesa, pogotovo onih ključnih. Koji su to interesi kada je Kina u pitanju? Po mom shvatanju to su: najpre, oblik vladavine i političkog sistema, te stabilnost – tj. vodeća uloga Komunističke partije Kine, socijalistički sistem i socijalizam sa kineskim karakteristikama. Zatim, suverenitet Kine, teritorijalna celovitost i nacionalno jedinstvo. Treće je obezbediti osnovnu (solidnu) garanciju održivog ekonomskog i društvenog razvoja Kine. Njihovo ugrožavanje je nedopustivo.

Tajvansko pitanje je u samoj srži kineskog interesa za ponovnim ujedinjenjem zemlje i (uspostavljanjem) teritorijalne celovitosti, od presudne važnosti za milijardu i trista miliona kineskih građana, ali i kinesku naciju u celini. U realizaciji ovog pitanja, sledimo bazično princip „mirnog ujedinjenja i jedna zemlja, dva sistema“. Nikada nećemo dozvoliti da se Tajvan odvoji od Kine, niti ćemo ikada zagovarati ponovno ujedinjenje silom. Ovaj princip nije uperen protiv naših tajvanskih zemljaka, već samo čašice tajvanskih separatista. Poslednjih godina, mirni razvoj odnosa preko Tajvanskog moreuza imao je pozitivan i značajan napredak, a kao ilustracija toga je i potpisivanje Okvirnog sporazuma o ekonomskoj saradnji između dve strane, koji otvara veće mogućnosti za mirni razvoj odnosa. Međutim, ima onih, koji ispoljavajući hladnoratovski mentalitet i geopolitičke interese, nastavljaju da prodaju oružje Tajvanu uprkos snažnom kineskom protivljenju. Ovakva ispoljavanja nesposobnosti da se održi data reč treba da se isprave odmah, budući da nisu u službi miroljubivog razvoja odnosa preko Moreuza i da su suprotni trendovima mira, saradnje i razvoja u azijsko-pacifičkom regionu.

Kina sprovodi defanzivnu odbrambenu politiku. Jačanje njenih vojnih snaga ima za cilj očuvanje suvereniteta i teritorijalne celovitosti, obezbeđivanje

više od 22.000 km duge kopnene i 18.000 km duge pomorske granice, razvoja i mirnog okruženja. Nije u ovome podstaknuta trkom u naoružanju niti željom da dominira ili ekspanzionizmom. Neki bezrazložno brinu da će Kina preusmeriti svoju rastuću ekonomsku moć u vojnu moć. Poredeći se sa nizom zemalja, poput Sjedinjenih Država ili Japanom, kineski vojni troškovi su minimalni, gledano i u ukupnom iznosu, a i posmatrani po glavi stanovnika i ne mogu da predstavljaju pretnju drugim državama. Što se tiče transparentnosti, ne postoji nijedna država čiji su podaci vezano za vojni sektor apsolutno dostupni javnosti, a kineska transparentost u sferi vojske je sve veća tokom proteklih decenija. Njen strateški cilj je, pak, mnogo transparentniji no što je to slučaj kod većine zemalja, naročito velikih sila. Na primer, otvoreno smo istakli da nikada nećemo težiti dominaciji i otvoreno se obavezali da nećemo prvi upotrebiti nuklearno oružje, niti ga upotrebiti protiv države koja ga sama ne poseduje. Ako bi druge zemlje sledile ovaj model, bez sumnje bi to bio veliki doprinos svetskom miru, stabilnosti i razvoju.

7. Kako će Kina koristiti svoju rastuću moć i uticaj?

Cilj kineskog razvoja se može svesti na jednu rečenicu: izgraditi harmonično društvo u zemlji i pomoći da se izgradi harmoničan svet. To znači da je primarna odgovornost Kine prema milijardi i trista miliona njenih građana, ali da je ona odgovorna i prema ljudima širom planete i svetskom miru i razvoju, tako da plodove kineskog razvoja mogu da ubiraju i građani Kine i međunarodna zajednica. Postoji pogrešno razumevanje kada je u pitanju „davanje prioriteta kineskom razvoju“, jer neki smatraju da je to znak zanemarivanja kineskih međunarodnih obaveza. U stvari, od početka reformi i otvaranja, Komunistička partija Kine je kao jedan od svoja tri istorijska zadatka istakla održavanje svetskog mira i unapređenje zajedničkog razvoja. Pre nekoliko godina, Partija je dodatno izašla sa idejom o izgradnji harmoničnog sveta trajnog mira i zajedničkog napretka. Poklanjamo veću pažnju i ulažemo veće napore u rešavanje međunarodnih i regionalnih poslova. Prvo, Kina je uzela aktivno učešće u zajedničkom odgovoru na globalne probleme, poput energije, hrane, klimatskih promena, terorizma, prirodnih katastrofa, zaraznih bolesti i finansijske krize, kao i u rešavanju regionalnih žarišta, poput Korejskog nuklearnog pitanja, Iranskog nuklearnog pitanja, palestinsko-izraelskog konflikta i pitanja Darfura u Sudanu. Drugo, Kina je aktivna u izgradnji međunarodnog sistema i bila je i jeste njegov odgovoran učesnik. Ona je i korisnik, kao i graditelj i učesnik u tom sistemu, koji nije savršen i kome su potrebne reforme i poboljšanja kako bi bio u trendu sa zahtevima vremena i promenama, kako bi bio više fer i više racionalan. Kina je spremna da igra aktivniju ulogu u ovom procesu, uključujući i donošenje i poboljšanje međunarodnih pravila, i nastaviće da preuzima međunarodne odgovornosti, u skladu sa svojim moćima. Treće, Kina aktivno unapređuje razvojne planove, i u tome je fokusirana na vlastiti razvoj. Pošto je, pak, kineski razvoj neodvojivi deo svetskog razvoja, što se Kina više razvije, bolji

će biti i svet. Tokom godina, kineska ekonomija je gradila preko 10% svetskog ekonomskog rasta i preko 12% rasta svetske trgovine, stvarajući pritom milione radnih mesta u brojnim zemljama i regionima. U isto vreme, mi nismo samo važan učesnik, već smo i glavni promoter svetskog razvoja; spremni smo da zajedno sa drugim zemljama forsiramo ispunjenje Milenijumskih razvojnih ciljeva UN u interesu svetskog napretka.

8. U kakvoj je vezi put miroljubivog razvoja sa socijalizmom sa kineskim karakteristikama?

To su dve strane istog novčića – sa jedne strane, put miroljubivog razvoja je nerazdvojni deo socijalizma sa kineskim karakteristikama, jer je, konačno, izbor razvojnog puta jedne zemlje određen prirodom njenog sistema. Pohlepa ugrađena u biće kapitalističkog društva i kapitala odredila je uspon Zapadnih sila, praćen agresijom i ekspanzionizmom, prepun krvi i nasilja. Kina, socijalistička zemlja je, pak, posvećena ostvarenju napretka, socijalne pravde, nacionalnog razvoja i svetskog mira. Kina će dugo ostati u primarnoj fazi socijalizma, tako da nesrazmera između naraslih materijalnih i kulturnih potreba našeg naroda i zaostale ekonomije je još uvek naš najveći problem. Ova činjenica nameće da mi neprekidno moramo da stavljamo razvoj na prvo mesto naših planova u nastojanju Partije da upravlja zemljom i da je obnovi, da stvori stabilno međunarodno okruženje sa trajnim mirom; takođe je odlučna da „u ostvarenju socijalizma, neprekidno povećavamo produktivnost i zagovaramo mir“ (Deng Sjaoping). Sa druge strane, put miroljubivog razvoja je integralni deo socijalizma sa kineskim karakteristikama, koji se manifestuje na mnogo strana – ekonomsku, političku, kulturnu, društvenu, ekološku itd, dok je njegova manifestacija na polje međunarodnih odnosa upravo put miroljubivog razvoja. Držati visoko barjak socijalizma sa kineskim karakteristikama znači da treba da visoko držimo barjak mira, razvoja i saradnje i da na nikada ne odstupamo sa puta miroljubivog razvoja. Ovo je osnovni zaključak naše partije do koga smo došli posle analiziranja svetske situacije i sumiranja iskustava i lekcija iz istorije razvoja i Kine i drugih zemalja. To je važan rezultat do koga smo došli u primeni marksizma na kineske uslove i vreme; u isto vreme to je suštinska garancija da će Kina ostvariti naučni razvoj u složenoj i nestabilnoj međunarodnoj situaciji.

9. Kakav je odnos između puta miroljubivog razvoja i izgradnje harmoničnog sveta?

Ostati dosledan putu miroljubivog razvoja znači obznaniti svetu na koji način će Kina ostvariti razvoj i obnoviti sebe. To predstavlja u osnovi izbor razvojnog puta i strategije koju je naša partija načinila. Unapređujući izgradnju harmoničnog sveta, Kina pokazuje izgradnji kakvog sveta i kakvog međunarodnog poretka je posvećena, a taj izbor je stav o međunarodnom poretku i načinu delovanja u njemu koji Partija zagovara. Posvećenost putu

miroljubivog razvoja je neophodna osnova za izgradnju harmoničnog sveta, dok je takav svet neizbežna potreba da bi postojao miroljubivi razvoj. Kina podržava jedinstvo oba aspekta i zagovara i patriotizam i internacionalizam. Odabirajući put miroljubivog razvoja kineski narod, koji čini petinu svetske populacije, može da ima bolji život, koji će u isto vreme dati ogroman doprinos čovečanstvu i učiniti svet harmoničnijim mestom. Kina je jasno svetu objavila i više puta isticala svoju posvećenost putu miroljubivog razvoja, jer želimo da pokažemo našu iskrenost u sprovođenju mirnog razvoja, kao i da inspirišemo više zemalja da nam se pridruže na putu miroljubivog razvoja. Ako više zemalja učini to isto, hamonični svet trajnog mira i zajedničkog napretka neće biti daleko od ostvarenja, a ako bi svet u kome živimo postao više harmoničan, kineski put miroljubivog razvoja bi takođe postao mnogo lakši i stabilniji. Razumevajući ovo, posvećenost putu miroljubivog razvoja i izgradnji harmoničnog sveta su ciljevi koji su preduslov za ostvarenje i uspešniju realizaciju jedan drugome, te se ne mogu veštački razdvojiti.

10. Da li će kineski put miroljubivog razvoja dovesti do željenog cilja?

Hoće. Svet je mogao da primeti da smo u poslednjih trideset godina napravili presedan u odnosu na rastuće sile koje su pljačkale, primenjivale agresiju i nadmetale se zarad ostvarivanja dominacije, otvarajući put miroljubivog razvoja kroz naporan rad, mudar pristup i saradnju na principima obostrane dobiti. Kineski napredak tokom poslednjih pet godina 11. petogodišnjeg plana (programa) još jednom je pokazao da put miroljubivog razvoja vodi u bolju budućnost. Tokom poslednjih pet godina ukupna kineska snaga je narasla; Kina je uzela učešća u mnogim oblastima međunarodne saradnje; njen međunarodni položaj i uticaj su izvanredno narasli; njeni odnosi sa drugim zemljama su se produbili, a njeni diplomatski poslovi postigli veliki uspeh. U ovih pet godina, pod mudrim rukovodstvom Centralnog komiteta Partije i Državnog saveta, radili smo da bismo ostvarili opšti interes razvoja, imajući na umu naš najvažniji zadatak, koristili smo prilike i nosili se sa različitim izazovima. Bili smo domaćini značajnih događaja, prevladavali krize, unapređivali razvoj i gradili dobar imidž. Ostvarivali smo interese Kine i činili nove prodore na diplomatskoj ravni. Centralni komitet KPK je imao uspešno zasedanje sa temom međunarodnih poslova, na kome je, na osnovu sveobuhvatnog i dubokog razumevanja razvoja i promena u domaćem i međunarodnom okruženju, centralno rukovodstvo naglasilo da su odnosi Kine sa ostatkom sveta doživeli istorijske promene. Prihvaćena su strateška promišljanja o međunarodnoj situaciji, posvećenost putu miroljubivog razvoja i strategije obostrane koristi i dobiti za sve učesnike, i izgradnje harmoničnog sveta trajnog mira i zajedničkog napretka kao buduća platforma, na kojoj će se bazirati diplomatski naponi na putu naučnog razvoja.

Tokom proteklih pet godina uzimali smo u obzir i domaću i međunarodnu situaciju, realizovali diplomatski rad na svim poljima i nastojali da stvorimo mirno međunarodno okruženje i povoljne spoljne uslove za kineski modernizacijski poduhvat. Neprekidno smo unapređivali odnose sa vodećim zemljama, sa susedima i zemljama u razvoju i forsirali dalje naše prijateljstvo i saradnju sa drugim zemljama na sveobuhvatan način. Aktivno smo sprovodili multilateralnu diplomatsku aktivnost i samit diplomatiju, partijski i državnu lideri su iznosili naše glavne politike i pozicije u mnogim prilikama, i aktivno smo učestvovali u saradnji povodom rešavanja svetske finansijske krize i napora da se unapredi reforma međunarodnog ekonomskog sistema. Igrali smo jedinstvenu konstruktivnu ulogu u nošenju sa klimatskim promenama i drugim globalnim pitanjima. Objedinili smo strategije „privući“ i „ići u svet“ i energično sprovodili ekonomsku i trgovinsku saradnju sa drugim zemljama, te uspešno delovali na savladavanje krize, očuvanje stabilnosti, unapređenje razvoja i promenu modela ekonomskog razvoja. Dobro smo iskoristili organizovanje Olimpijskih igara u Pekingu, 60-ogodišnjicu osnivanja nove Kine, Expo 2010. u Šangaju, Azijske igre u Guandžou i druge velike događaje kako bismo ojačali našu javnu diplomatiju i neposredne lične kontakte i kulturnu razmenu, te izgradili imidž Kine kao kulturno napredne, demokratske, otvorene, progresivne i odgovorne velike zemlje, stekli još više prijatelja među zemljama sveta i produbili naše prijateljstvo sa njima, aktivno korespondirali sa međunarodnim javnim mnjenjem i pomogli da se produbi građenje meke moći naše države. Čvrsto smo osiguravali suverenitet i bezbednost naše zemlje, odlučno se suprotstavljali separatističkim i podrivačkim aktivnostima i aktivno se angažovali u međunarodnoj saradnji na otklanjanju netradicionalnih bezbednosnih pretnji. Stavljali smo građane na prvo mesto, činili da diplomatija služi ljudima, obezbeđivali legitimna prava i interese kineskih poslovnih krugova i građana u inostranstvu i izveli dosta međunarodnih spasilačkih i aktivnosti održavanja mira. Proširili smo polje naših zajedničkih interesa sa drugim zemljama kroz intenzivnu saradnju i unapredili zajednički razvoj uz obostranu korist i napredak. Takođe smo energično radili da razrešimo nesporazume, razlike, brige i nerazumevanja kroz različite oblike strateških dijaloga i političkih konsultacija.

Kroz praksu je potvrđeno da ćemo – dok god sprovodimo reforme i otvaranje kako bismo ostali na trendu ekonomske globalizacije, izgrađivati prijateljsko partnerstvo sa drugim zemljama kroz miroljubivi razvoj i međunarodnu saradnju, pravilno se odnositi prema različitim problemima i nesporazumima, igrati konstruktivnu ulogu u međunarodnim odnosima, pomerati međunarodni poredak ka pravednijem i racionalnijem pravcu – biti sposobni da idemo putem miroljubivog razvoja koji je u skladu sa duhom vremena, i da će nas ovaj put odvesti u svetliju budućnost.